

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ NOVINY

Ročník 27
27/2012
14. júl 2012

Ludovít Štúr

ZALOŽIL EUDOVÍT ŠTÚR 1. AUGUSTA 1845

VYDÁVA MATICA SLOVENSKÁ

Cena 0,50 €

Výsmech ústave pokračuje
Strana 4.

Rómsky problém na školách
Strana 5.

Prezident SR exkluzívne pre SNN
Strana 6.

Človečina kňaza Hlaváča
Strana 10.

Národné matičné slávnosti
Strana 11.

SLOVO O SLOVENSKU

„Mám devätnásť rokov a doteraz som mala iba piatich partnerov. Ten, s ktorým som sa zblížila včera, je z nich najlepší a cítim, že by nám to mohlo spolu fungovať.“ Takto oznámila svetu svoju najnovšiu sexuálnu skúsenosť urastená, plavovlasá protagonistka reality šou, ktorú nakrútila istá slovenská komerčná televízia kdesi v oceánskom tropickom ostrovnom raji. Pikantné priznanie zaznelo v reklamnom odkaze, ktorý som registroval mimovoľne krátko si dlhú chvíľu televíznej nudy prepínaním kanálov. A narazil som na túto žumpu, duchovnú a duševnú plytčinu, kde viac ako režisér a scenár pracovali pudy, infantilnosť a očividne aj čerstvý slečnin zážitok s postelovým atlétom. Zrejme rovnako by mohli v palmových kulisách pri zapadajúcom slniečku a tmavúcom morskom horizonte rozjímať aj ďalší angažovaní, podobne vyvinutí a živočišnosťou obdarení aktéri tejto karibskej kamasútry. Televízni kreatívcovia namixovali zohľadňujúc vyslovene len hormonálnu stránku ľudskej prirodzenosti. Mám však podozrenie, že s touto výbavou, pohnútkami, feromónovým komunikačným pôsobením a rovnako éterickými hodnotami ráta aj dramaturgia iných slovenských televíznych projektov a najmä seriálov. Rozum a iné, vyššie city necháva bokom. Hovorím o podozrení, lebo konkrétny dôkaz nemám, keďže túto produkciu nesledujem.

Aj keď je v poslednom čase na obrazovke hodnôt a kultúry ako šafranu – a počas leta reprízový režim – predsa som celkom nezanevrela a v istom čase sedím pred ňou ako prikovaná. Vtedy, keď sa na nej odvíja saga Sagan. Básnický obraz vymysleli francúzski žurnalisti, ktorí o tomto Žilincanovi píšu teraz ódy. Slovenský športový diamant. Hrdina 99. seriálu Tour de France – najznámejších cyklistických pretekov sveta. Urasený, vitálny, nekonvenčný. Len o niečo starší ako hentá blondínka z kupleraja. Rovesník svalovcov okolo nej. Vybrúsený však inými hodnotami aj s inými mätami...

Emil SEMANCO

Matica slovenská tróni v cyrilo-metodskom kalendáriu, ako aj pri dvadsaťročí republiky Konečne veľkolepé oslavy sv. Cyrila a Metoda

NITRA (Dušan D. KERNÝ, Michal BADÍN, Maroš BANČEJ) – V sídle Matice slovenskej v Martine, v matke slovenských miest a na starobyľom Devine sa tento rok konali významné podujatia, ktorými sa začal Cyrilo-metodský rok – vyvrcholí v roku 2013 pri 150. výročí príchodu slovenských vierozvestov a patrónov Európy na územie Veľkej Moravy, teda aj na územie dnešného Slovenska v roku 863. Zároveň bude súčasťou 150. výročia založenia Matice.

Cyrilo-metodská púť do Nitry bola symbolom púte k prameňom viery a identity. Najvyšší predstaviteľ katolíckej cirkvi na Slovensku arcibiskup Stanislav Zvolenský, ako aj nitriansky sídelný biskup Viliam Judák slúžili slávnostnú svätú omšu po prvý raz na nitrianskom námestí za účasti najvyšších ústavných činiteľov – prezidenta republiky Ivana Gašparoviča a predsedu vlády Roberta Fica i ďalších vysokých predstaviteľov vlády a samosprávnych krajov.

Biskup V. Judák osobitne a menovite privítal predsedu Matice slovenskej Mariána Tkáča. Vysoký katolícky duchovný tak prejavil diplomatický cit k národným dejinám – bol to totiž prvý predseda Matice slovenskej a zároveň banskobystrický biskup Moyses, ktorý

požiadal Vatikán koncom 19. storočia, aby bol 5. júl vyhlásený za sviatok svätých Cyrila a Metoda. Arcibiskup S. Zvolenský, ktorý je zároveň predsedom Konferencie biskupov Slovenska (KBS), pripomenul slová pápeža Jána Pavla II. o Nitre ako starobyľom Betleheme kresťanstva na Slovensku. Jednoznačnou argumentáciou bez akejkoľvek priamej polemiky zmietol všetky najnovšie prejavy spochybňovania cyrilo-metodskej tradície na Slovensku. Všetci kresťania na Slovensku a v rôznych cirkvách – sú ich štyri milióny – považujú svätých Cyrila a Metoda za duchovných otcov svojho kresťanského presvedčenia. Duchovný základ a poslanstvo kresťanskej viery slávi 5. júla.

(Viac na 2. strane)

V Nitre sa na oslavách zišlo niekoľko tisíc Slovákov.

S našimi južnými susedmi sa nespórimo o rozličný výklad skutočností, ale o rôzne fakty Slovákov asimilujú v každom maďarskom režime

BRATISLAVA/KOMÁRNO (Dušan D. KERNÝ) – Jednoznačná provokácia so zasadáním maďarského parlamentného podvýboru pre autonómiu demonštrovala pred očami širokej verejnosti jednoznačný rozdiel medzi menšinovou politikou dvoch susedných štátov – Maďarska a Slovenska. Zároveň ukázala zreteľne, že nejde o sporný výklad tých istých faktov, nejde o rôzne interpretácie, ale o rôzne fakty. Pričom historická pravda je na strane slovenskej, aj pokiaľ ide o spor o asimiláciu národnosti.

Vyhlasenie - nárek - predsedu SMK Józsefa Berényiho na hrudi médií v Maďarsku o zániku a asimilácii „maďarstva“ na Slovensku otvára zásadnú otázku: otázku reciprocitu. Menšina, ktorá bola a je skutočne asimilovaná, je slovenská menšina v Maďarsku a nie naopak. Je úplne scestné pokles obyvateľstva maďarskej národnosti na Slovensku pripisovať asimilácii – všetci seriózni vedci konštatujú pokles obyvateľstva v samotnom Maďarsku, ako aj pokles pôrodnosti na juhu Slovenska ako prejav sociálnych pomerov.

Pokiaľ však ide o asimiláciu, tá sa deje na juh od našich hraníc. Na rozdiel od dobrých možností vzdelávania sa menšiny vo vlastnom jazyku

až po úroveň univerzity na Slovensku slovenská menšina má v tzv. slovenských školách už desaťročia – bez rozdielu na režimy, bez rozdielu na to, či Maďarsko bolo komunistické alebo vstúpilo do EÚ a NATO - len štyri hodiny slovenčiny týždenne. Jednoducho, slovenčina sa vyučuje ako cudzí jazyk. V predškolskom veku, v materských školách je len hodina denne po slovensky. Celý ostatný čas sa vychovávateľka zhovára s dieťaťom len po maďarsky. Kým v roku 1991 sa prihlásilo k národnosti či k slovenskému jazyku vyše 90 000 ľudí, o desať rokov, v roku 2001, to bolo len 45 000. Dramatický pokles - za desať rokov o päťdesiat percent!

(Viac na 2. strane)

3 OTÁZKY PRE: Jozefa MAKÚCHA, guvernéra Národnej banky Slovenska

• NBS vykonáva pravidelný bankový dohľad nad „kondíciou“ bánk, ktoré u nás poskytujú svoje služby. Prelievajú sa problémy zahraničných centrá aj na ich dcérske banky u nás?

Slovenské banky pôsobia na území SR prevažne ako dcérske spoločnosti zahraničných bánk, sú však samostatnými právnymi subjektmi. Pokiaľ ide o znížovanie ratingov materských spoločností slovenských bánk, ku ktorým v poslednom období dochádzalo najmä z dôvodu vývoja situácie na európskych finančných trhoch, toto znížovanie nemá na slovenské banky významný priamy dosah. Slovenské banky sú stabilné a kritériá na kapitálovú primeranosť spĺňajú na vyššej úrovni, ako je to bežné v okolitých krajinách.

• Sú v súčasnom období vklady obyvateľov Slovenska v našich bankách chránené tak, aby vkladatelia nemuseli uvažovať o nepremyslených výberoch?

Národná banka Slovenska nemá v súčasnosti nijakú obavu o vklady slovenských obyvateľov v bankách na Slovensku. Slovenské banky sú stabilné a disponujú dostatkom kapitálu. Pokladám za úplný nezmysel, aby si ľudia vyberali svoje euróvé vklady a ukládali ich napríklad v inej mene. Po prvé prídu o peniaze za prevod a po druhé stačí si spomenúť, aké problémy narobil susednému Poľsku, Maďarsku a iným štátom ukladanie vkladov či čerpanie úverov v inej ako domácej mene.

• Európska komisia prišla s návrhom, aby sa platobné problémy materských bánk riešili stiahnutím kapitálu z ich dcér. Ako sa k takejto úvahu stavia NBS?

Spájať zachraňovanie zahraničných bánk s vkladmi na Slovensku je dosť násilná konštrukcia. Slovenský bankový sektor je autonómny, s vlastnou reguláciou a pravidlami. O direktíve umožňujúcej uprednostniť zachraňovanie bankovej skupiny pred dcérskou bankou sa zatiaľ len diskutuje. Nič ešte nebolo prijaté a sú možné viaceré riešenia. Zatiaľ by som teda ešte nevystavoval účet vyplývajúci zo zavedenia tejto direktívy.

Zhovárať sa Ivan BROŽÍK

R - 2012034

NEOGRAFIA
MARTIN
www.neografia.sk

Lži a mýty o príčinách dlhovej krízy

Roman MICHELKO

V súvislosti s diskusiou o príčinách európskej finančnej krízy sme dnes a denne svedkami množstva lží a mýtov. Tá najznámejšia je, že my všetci pracovití stredoa severoeurópania sa skladáme na lenivých Grékov. Pritom táto téza je lživá hneď v dvoch parametroch. Tak predovšetkým, vyše 90 percent objemu pôžičiek, ktoré dostáva Grécko, okamžite skončí na účtoch francúzskych a nemeckých bánk. Druhá lživá téza je o tom, že Gréci, teda tí bežní Gréci, sú leniví. Problém Grécka nebol v tom, že by mal extrémne prebujnený sociálny štát (v porovnaní so škandinávskymi spoločnosťami bol relatívne skromný), ale v tom, že dlhé desaťročia sa v mentalite bohatých Grékov zakorenili názory, že dane platia iba najväčší hlupá-

ci. Áno, Grécko si žilo nad pomery, ale ani nie tak preto, žeby spoločnosť s takou výškou HDP mala ne-realisticky nastavený sociálny systém, ale preto, že ku koncu platili dane už len zamestnanci a nikto iní. Beztrestnosť neplatenia daní a okázalý život gréckych miliardárov, ktorí doma neplatili žiadne dane, ale v zahraničí, konkrétne v Londýne, skupovali celé štvrte najlukratívnejších realít, viedli nakoniec k finančnému kolapsu Grécka.

Aj dnes, keď je už bývalý sociálny štát ohlodaný na kosť, pokles HDP a životnej úrovne je porovnateľný možno s radikálnym poklesom životnej úrovne vo východnom bloku v prvej polovici 90. rokov, je ďalšie štetenie slepou uličkou. Treba teda jasne pove-

dať, že dnes sa eurovalom nezachraňujú Gréci, ale nezodpovední bankári, skorumpované a skompromitované ratingové agentúry a vôbec nejde o obyčajných ľudí, ale len o garanciu ziskov tých naj-

KOMENTÁR

bohatších. Grécko sa zo svojho marazmu nedostane vďaka ďalšiemu šteteniu, ale len vtedy, keď banky, ktoré mu požičali a ktoré na úrokoch zo splácania jeho dlhu už dlho a veľmi slušne profitujú, odpišu časť svojich ziskov a nedonesú svojim akcionárom očakávané zisky. Druhou podmienkou jeho záchranu je, že bohatí Gréci začnú poctivo platiť dane, ktoré budú musieť byť vyššie než tie, na ktoré boli zvyknutí a plateniu ktorých

sa vyhýbali. Ak teda hovoríme, že Grécko si žilo nad pomery, tak vzhľadom na to, ako sa tam platili dane a vzhľadom na skutočnosť, že celé generácie politikov s tým nič nerobili, s tým môžeme v zásade súhlasiť a teda konštatovať, že do istej, možno značnej miery, si Gréci za svoje problémy môžu sami.

Tovšak určite neplatí o Španielsku a Írsku. Írsko nám bolo dlhé roky, predovšetkým neoliberalnými demagógmi, dávané za príklad. Malo nízke dane, flexibilný trh práce, profitovalo z bezcolných zón a nezanedbateľnú úlohu pri jeho vzostupe zohrávala aj silná diaspóra v USA. Podobne Španielsko malo v posledných rokoch relatívne vyrovnané rozpočty, resp. jeho dlh nebol nijako extrémny, nežilo si nad pomery a dnes je v hlbokéj dlhovej kríze. Čo to spôsobilo?

V oboch krajinách, len v nerovnakom čase, to bolo prasknutie realitnej bubliny. Tú spôsobili chamtivé, hazardujúce a nezodpovedné banky, ktoré vo vidine zisku financovali aj projekty, ktoré nemali šancu uspieť, resp. veľmi

nepresne vyhodnotili riziká svojich investícií. A ako riešia európski politici zlyhanie veľmi dobre platebných nezodpovedných manažérov bánk? V Írsku pre laika naoko absurdným spôsobom. Politici (teda štát alebo inak všetci občania) prevzali záväzky bánk, čo z premianta Európy urobilo dlhového extrémistu s deficitom vo výške nepredstaviteľných 38 percent HDP. Len pre porovnanie uvádzam, že maastrichtské kritériá sú vo výške 3 percentá HDP. To isté sa deje dnes v Španielsku. Realitná bublina praskla, množstvo domov, penziónov, hotelov a iných realít je nepredajných dokonca ani za cenu, ktorá sa rovná sotva polovici nákladov.

Bankám hrozia straty, tak nastupuje štát. Ten zlý štát, ktorý chce od bohatých dane na svoje základné funkcie, je zrazu dobrý, ak treba zachraňovať tučné zisky nezodpovedných a chamtivých bankárov. Je teda najvyšší čas povedať to jasne – v boji o záchranu eura vôbec nejde o bežných ľudí, ale o záchranu ziskov tých najbohatších.

Význam sedemnásteho júla pre slovenské dejiny

Eva ZELENAYOVÁ

Roky pripomínania akejsi viny za prvú Slovenskú republiku takmer vymazali z mysle Slovákov túžbu po samostatnosti. Až po roku 1989, keď sa česká strana začala k Slovensku správať ako ku svojej kolónii, prebudila sa národná hrdosť. Pravda nie u každého. Veľké očakávania z nadobudnutej slobody prejavovali najmä zahraniční Slováci. Hnutie za Nezávislosť Slovenska s centrárou v Mníchove uverejnilo v roku 1992 otvorený list predsedníctvu KDH, v ktorom rozoberalo „veľkú krízu slovenskej identity v KDH“ a predstavilo aj východiská zo vzniknutej situácie. V tom čase boli viaceré konštatovania v tejto analýze pre mnohých Slovákov priam šokujúce. No dnes odvážnejší historici obnažujú tie úseky našej histórie, ktorá mala zrej-

me naveky zostať utajená. List z Mníchova bol najmä reakciou na odmietnutie Deklarácie o zvrchovanosti SR poslancami za KDH. V liste pripomínajú Čarnogurského protislovenský postoj, vyjadre-

POZNÁMKA

ný 7. mája 1992, keď v parlamente oponoval iniciatíve poslancov SNR vyhlásiť zvrchovanosť Slovenska, označujúc ju za „vrchol politického primitivizmu, za kriminálny hazard s osudmi občanov a za tragikomický a smiešny“. Naproti tomu v otvorenom liste pripomínajú Slovákom, že „v dejinách moderného Slovenska je 17. júl 1992 začiatkom novej štátnej samosprávy, ktorá anuluje 5. apríl 1945, deň vyhlásenia tzv. Košického vládného programu, podľa

ktorého bolo Slovensko Benešovou vládou anektované a doteraz politicky okupované“.

Čarnogurského postoj k slovenskej samostatnosti neprekvapuje. Jeho otec bol poslancom Snemu počas prvej Slovenskej republiky, no už 16. februára 1945 napísal list ako bývalý poslanec Snemu v Bratislave hlásiaci „sa do služieb Slovenskej národnej rady a tak i do práce na vybudovanie Československej republiky“. V liste uviedol: „Pokiaľ ide o môj postoj k Československej republike, osvedčujem sa, že už za čias pred touto vojnou pracoval som za vyrovnanie sa Čechov a Slovákov a tak i za upevnenie Československej republiky. Takáto bola snaha i presvedčenie tých, ktorí politicky nešpekulovali, ako špekuloval Dr. Tiso, Tuka a všetci okolo nich združení.“

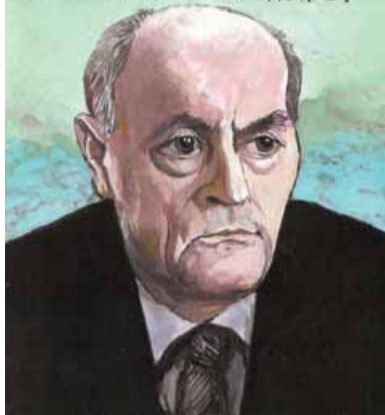
Čarnogurský po roku 1989 akoby kopíroval správanie svojho otca. Nechcel samostatné Slovensko, chcel spoločný štát. Jeho otcovi prekážal Tiso, Jánovi Čarnogurskému Mečiar. Vždy ľudia, ktorí sa za národ dokázali obetovať. Nie špekulovať.

Čarnogurského KDH nerozčuľovalo len zahraničných Slovákov. Veď už v roku 1992 vo voľbách sa k nemu hlásilo len 8,88 percenta voličov. Ozývala sa členská základňa, ktorá reagovala na prístup k jazykovému zákonu, a dokonca štyri politické subjekty v okrese Žiar nad Hronom, vrátane KDH, žiadali odstúpenie Františka Mikloška, ak nezmení svoj postoj k otázkam uzákonenia slovenčiny.

KDH nesie ťažké bremeno svojho politického účinkovania. Hoci samotné hnutie zlyhalo v základných otázkach národného bytia, nehanebne sa dožadovало rozličných sebareflexií od iných. Dokonca Ján Čarnogurský zvažuje kandidatúru na post hlavy štátu. Bez náznavu čo i len verejného ospravedlnenia sa za postoj k slovenskej samostatnosti. Cynik by povedal, tak nám treba.

AKO DISIDENT SOM S VAŠKOVOU POMOČOU PRISPĚL K PÁDU KOMUNIZMU V ČESKOSLOVENSKU... AKO PREZIDENT CHCEM PRISPĚT S POMOČOU ANTI MEČIAROVSKÝCH GORTL ZRUŠENIU MEČIAROVÝCH AMNESTII V TEJTO KRAJINE!

AKO BOLO, ČO BOLO

Svojho času sme kupovali slepačie vajcia v jednom z obchodných reťazcov. Asi pred dvomi rokmi manželka privoňala k rozbitému vajcu a pokrčila nosom. Neboli to záprdky, len mali akúsi vedľajšiu arómu. Istý známy povedal, že to závisí od toho, čím tie sliepky krmia, a vysvetlil nám, aké údaje sa dajú vyčítať z pečiatok na vajciach. Znelo to síce hodnoverne, ale radšej kupujeme vajcia od známeho domáceho producenta a tie nesmrďa.

Pred pár týždňami sa v Komárne nakazilo dvadsaťosem detí salmonelou z vajec. Minister pôdohospodárstva Ľubomír Jahnátek v médiách oznámil, že boli privezené na Slovensko z nelegálneho chovu a u nás ich len označili slovenskými identifikačnými znakmi. Veterinári našli dodávateľov problémových vajec, ktorí nechovajú sliepky, nemajú chladiace boxy, nevlastnia ani triediacu linku,

ale distribuovali k nám skoro dva milióny vajec.

Všetko sa začalo v Bruseli. Tam si zmysleli, že zmenia pravidlá chovu hydiny a produkcie vajec. Zlepšenie životného prostredia pre sliepky nie je zadarmo. Šikovný si vie však poradiť. Stačilo sfaľšovať dodacie listy. Dôvera v pečiatku na vajci, o ktorej

Pranie špinavých vajec

Peter VALO

nám prednášal známy, sa rozplynula. Doteraz sme poznali pranie špinavých peňazi a teraz máme aj pranie špinavých vajec. Veterinári požiadali o súčinnosť políciu, lebo je vážne podozrenie z nelegálneho dovozu vajec.

Náš kupujúci vie, že slovenské potravinárske produkty spĺňajú oveľa prísnejšie nor-

my ako väčšina zahraničných. Kúpi si balenie vajec, keď na obale vidí znak Slovenskej republiky. Keď ho však doma otvorí, ide ho trafiť šľak. Vnútri sú vajcia z Poľska. A máme tu ďalší malý trik. Navyše nás šokuje, keď odborník povie, že takéto zabalené vajcia boli z hľadiska pravidiel Európskej únie v poriadku. Podobné triky

nečnom dôsledku sa „malé triky“ nemusia používať len na vajciach. Čo tak mäso? V Archíve štátneho veterinárneho ústavu v Bratislave nájdete kauzu z roku 1907. Za lekármi prichádzali pacienti s vysokými teplotami. Mali príznaky zápalu pobrušnice a trpeli na prudké krvavé hnačky. V krátkom čase umrelo dvanásť

lekár, ktorý mäso prehliadal, chorobu nepostrehol.

Pri komárňanskej salmonelóze síce nikto neprišiel o život, ale mali by sme sa zamyslieť nad tým, čo urobiť, aby k čachrovaniu s pečiatkami nemohlo dôjsť aj pri iných potravinách. Pred pár rokmi mali európske krajiny hlavu v smútku pre chorobu šialených kráv, ktorá sa šírla z Veľkej Británie. Nikde nie je napísané, že nemôže prepuknúť ďalšia. Kde je záruka, že k nám niekto nedovozie a pod našim označením nepredá čosi nebezpečnejšie ako salmonelové poľské vajcia. Preto vítam požiadavku ministra Jahnátka, aby sa nelegálny dovoz, distribúcia či predaj kontaminovaných a zdraviu škodlivých potravín začal posudzovať ako trestný čin všeobecného ohrozenia. V opačnom prípade bude istejšie, keď si kúpite zopár sliepok a kohúta a zabezpečíte si produkciu vlastných vajec na vlastnom balkóne, o kravách a sviniach ani nehovoriac.

Možno sa začína diať to, o čom hovoril už Ľudovít Štúr: „Reč má svoj život a taký životný priebeh ako národy samy a keď sa už v reči bývalá výraznosť, sila, určitosť a bystrosť potratila, to už veru aj z národa samého sila a bystrosť povypýchala...“ Dnes v slovenčine nejde iba o cudzie výrazy, ktoré sa do nej dostávajú, ale aj o to, že si nevieme poradiť s jazykovými prostriedkami, ktoré naši predkovia ovládali s ľahkosťou a bežne.

Nerozumieme materčine

Keď počúvame elektronické médiá, ich spravodajstvo a iné jazykové prejavy, musíme napríklad konštatovať úplnú smrť slovenského slova – spojky keď. Jednoducho sme bezradní, kedy použiť príslovkovo časovú podradovaciu spojku keď a kedy príslovkovo opytovacie zámeno kedy. Na celej čiare víťazi kedy, a to najmä vo vrstvách vzdelanejších ľudí, čo odporuje intelektualizácii jazyka. Napríklad úspešný slovenský tenorista Pavol Bršlík, pôsobiaci v mnichovskej opere, vo svojom televíznom medailóne povedal: „Je to v čase, kedy sa všetko pripravuje na predstavenie, kedy maskérky majú najviac práce, kedy od réžie prichádzajú posledné pokyny, kedy sa už obecenstvo začína pripravovať na hudobný zážitok.“ Tento umelc

lec nemá vôbec predstavu o tom, že existuje akási spojka keď, ktorá je v týchto prípadoch jedine náležitá. Podobne je to u spravodajcov spravodajských relácií RTV: Základný rozdiel v používaní obidvoch slov nám pomôžu pochopiť vety: Povedz mi, keď prídeš (keď už budeš tu)... Povedz, kedy prídeš... (nepriama otázka). Keď už tu budeš, oprav plot! Kedy už tu budeš? Zdanlivo jednoduché, ale zápas s tým aj renomovaní novinári. V súčasnej „mediálnej“ slovenčine sa teda zámenná opytovacia príslovka kedy nesprávne používa pri uvádzaní vzťahovej prívlastkovej s časovým významom: V ten deň, keď odišiel (nie kedy). Chýba tu aj vzdelanie aj jazykový cit.

Rovnako je to s používaním ukazovacieho zámena také, ktoré odkazuje na vlastnosť a príslovku miery tak: Taký dobrý, ale všade počujeme nesprávne: tak dobrý. Je však správne povedať: Tak dobre, tak lacno. Tak dobre som si zaplával. Taký dobrý plavec. Slovo sprievod u našich žurnalistov a pracovníkov reklamy asociuje iba komunistický prvomájový sprievod, preto používajú „doprovod“ s koreňom -prov-, ktorý v slovenčine neexistuje. Teda správne je: Spieva Edita Grúberová s klavírnym sprievodom (nie doprovodom). Hudbu počujeme v „prevedení“ symfonického orchestra, namiesto v prevedení. Podobne si mixér kúpime v červenom „prevedení“, namiesto vyhotovení. Umrelo aj slovo dosah – všade máme iba dopad (krízy). Slovenčina má bohaté výrazové prostriedky – iba sa treba s nimi zoznámiť a nie zostať v pozícii obmedzeného žurnalistu: Veď aké-také slovo na to je, čo na tom, že trochu škripe.

Peter JÁNOŠÍK

Čo chce a kam mieri pestrofarebný homosexuálny cirkus pod dúhovou vlajkou Gayovia a lesbičky sa domáhajú väčšej akceptácie

Ján KŠIŇAN – Foto: TASR/www.teraz.sk

Začiatkom júna sme mali v Bratislave opäť možnosť prizerať sa pestrofarebnému dúhovému výjavu. Sexuálna menšina znowa mala neodbytné nutkanie prezentovať svoju nespokojnosť s jej aktuálnym postavením v našej „spiatočnickej“ spoločnosti a obnažovať svoje myšlienky do úplnej nahoty, a to miestami i doslovne.

Slovenskí homosexuáli požadujú viac priestoru.

Takéto demonštrácie negatívne zasahujú tradičné kresťanské ctenie u nás. Dokedy dokážeme odolávať? A čo naše deti? Veď za silnej asistencie médií je takmer nemožné časom nepodľahnúť. Také sú trendy. Najmä tí mladší, ktorí budú už o pár rokov tvoriť kosť našej spoločnosti a teraz si v nej iba hľadajú svoje stabilné miesto, sú dennodenne ohľupovaní mediálnymi sedatívami obrovskej sily. Všetky tie stupídne seriály, reality šou a plytké, lacné (väčšinou americké) situačné komédie, v ktorých im tvorcovia pre istotu hlučne naznačujú, v ktorých pasážach sa treba smiať a pod., naše deti systematicky deformujú. Relativizácia hodnôt, morálky a prirodzených autorít je na obrovskej vzostupe a vedie nás pomaly, ale isto do vlastnej záhuby. Je to len otázka času...

■ DEMONŠTRUJÚ PODSTATU

Neprirodzená je aj obscéna forma, akou prezentuje sexuálna menšina svoje požiadavky. Už tento samotný spôsob podania môže čo-to napovedať

o skutočnom charaktere a poslaní ich „hnutia“. Liberálne zmysľajúcí poslanci nás začali ihneď z miesta činu (v pozadí s bubnujúcim pochodom) vo večerných správach poučovať o správnosti takýchto aktivít a tiež o tom, ako sa náš štát macošky správa k homosexuálom a nevytvára im dostatočný priestor na plnohodnotný život a prezentáciu ich pomýlených teórií. Celý problém teda otočili o 180 stupňov s cieľom vzbudiť ľútosť nad ich nespravodlivým utlačovaním a získať tak na svoju stranu ďalšie poblúdené duše. Veď protesty proti týmto pochodom evidentne nie sú zamerané proti existencii homosexuality ako takej, ale jednoznačne proti zrovnoprávneniu pochybných zväzkov na úroveň sviatosť manželstva muža a ženy, posvätného a funkčného základu tradičnej rodiny, a tiež proti adopcii detí do tohto „citovo vrúcneho“ prostredia.

Podobne sa blysla naša popredná sociologička Z. Kusá svojím prepytujem odborným názorom: „Pre zdravý citový vývoj dieťaťa je dôležité, aby vyrastalo

v prostredí citovo vrúcnych, intímnych život rodičov je skutočne sekundárnou záležitosťou.“ Nasledovala ďalšia doslova groteskná postavička, redaktor RTVS J. Hrabko, ktorý vyjadril presvedčenie, že ak by sa väčšina našej konzervatívnej spoločnosti nechala ovplyvniť a legitimizovala by ich požadované nadpráva (najmä v oblasti adopcie detí), žilo by sa tu vraj lepšie. Nezabudol sa pritom nemiestne odvolávať na výroky typu: „Ži a nechaj žiť,“ či dokonca: „Miluj blízkeho svojho,“ pričom asi aj sám tuší, že nechať niekoho žiť či milovať ho, pravdepodobne nemá nič spoločné s povolením výchovy nevinných detí v homosexuálnych zväzkoch. V pozadí nezostal ani sám najmienkotvornejší karikaturista s „čisto slovenským“ menom Ytoohs či pani Šprochová, ktorá si povzdychla v jednej z televíznych relácií, vraj kedy už budeme natoľko civilizovaní ako naši bratia v Česku, kde sú podobné požiadavky menšiny už dávno legálne?

■ KTO POVIE: DOSŤ!

Odporúčal by som všetkým spomenutým bojovníkom za „pravú slobodu a ľudské práva“, aby svoje deti rozhodne neváhalí čím skôr zveriť na výchovu do týchto bezproblémových a „citovo vrúcnych“ zväzkov. Azda by čoskoro zmenili názor. Navyše zámerné prehládanie zvýšenej miery kriminality, drogových závislostí, promiskuity, zvrátenosti a najmä pohlavných chorôb v týchto zväzkoch pôsobí na prvý pohľad normálne uvažujúceho človeka podozrivé, zavádzajúce a demagogické.

Pred dvoma rokmi sa riaditeľka pochodu „dušovala“, že im predsa o žiadne adopcie nejde, že to len extrémisti zavádzajú a negatívne ovplyvňujú verejnú

mienku. A dnes je to jedna zo základných požiadaviek toho pestrofarebného cirku-su!

Veľmi smutné je, že sa o tom vôbec musíme verejne zhovárať. Veď je to celé také úžasne samozrejmé, že mi to akosi podvedome pripomína tú známú rozprávku o cisárových nových šatoch. Len kde nájdeme to dieťa, ktoré nahlas zakričí do spiacich davu, že ten cisár je nahý, teda v našom prípade, že ujo a ujo predsa nie sú manželia? Kým sa to dieťa nenájde, ozývame sa my.

■ NA VLÁDNEJ ÚROVNI

Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť by sa mohla v budúcnosti rozšíriť aj o výbor pre ľudí s neheterosexuálnou orientáciou. Nedávno to potvrdil šéf Rady a terajší minister zahraničných vecí Miroslav Lajčák. V prípade, že by bol vznik takéhoto výboru opodstatnený, nevylučil ani možnosť, že by člen LGBT komunity mohol byť aj členom Rady, v ktorej budú zastúpení i viacerí ministri.

„My zväžeme, aké máme výbory, a predložíme vláde návrh na ich ďalšiu úpravu alebo rozšírenie, čiže je dosť pravdepodobné, že s takým návrhom pomerne rýchlo prideme,“ povedal Lajčák. Podľa jeho slov nezaregistroval v rámci vládneho Smeru-SD nijaký politický problém, ktorý by bránil pričodnosti takejto zmeny.

Rozhodnutie o tom, či takýto výbor nakoniec skutočne vznikne, bude podľa Lajčáka závisieť od toho, či na to bude skutočne dôvod. „Rozhodnutie bude prijaté na základe opodstatnenosti, nie sympatií alebo antipatií,“ priblížil budúcu platformu rozhodovania minister.

Ako nositeľ štátneho významenania zosmiešňoval najvyšší zákon štátu Vyslovené slová a vytlačené zubnú pastu nevezmeš späť

Oto BALOGH – Foto: www.novinky.cz

Veta majstra slova: „Počkáme dvesto rokov a možno aj slovenská ústava bude mať nejakú cenu,“ po nej kratučká pauza, počas ktorej znelo servilné pochechtávanie sa spoluglosátora, záverečná skladba a koniec relácie. Po nej mi prvý júlový obed chutil oveľa menej ako inokedy...

Nedefňajúcu pravidelnú reláciu Pianissimo v rádiu Víva v programovej štruktúre tohto média charakterizujú ako vysielací formát, v ktorom dvaja protagonisti – Milan Lasica (konateľ prvého privatizovaného divadla na Slovensku – Štúdiá L+S) a jeho blízky spolupracovník Pavol Danišovič (výkonný riaditeľ Štúdiá L+S) – glosujú nielen aktuálne témy. Ich dialógy sú popretkávané hudbou a humorom charakteristickým pre majstra Lasicu. Spôsobom sebe vlastným glosoval aj poslednú informáciu spomínanej relácie, podľa ktorej v USA vydražili originál americkej ústavy s poznámkami G. Washingtona za desať miliónov dolárov. Na to majster zareagoval tak, ako sme to citovali v úvode...

■ KTO SA MÝLIL?

Majster Lasica je nositeľ najvyššieho štátneho významenania. Približnov kríž II. triedy za zásluhy v oblasti kultúry mu na návrh vlády M. Dzurindu v januári 2005 udelil prezident republiky. V jednom z rozhovorov sa svojho času vyjadril, že aj keď bol proti vzniku samostatnej Slovenskej republiky „dnes vie, že sa mýlil, lebo si uvedomil, že národ si svoj štát zaslúžil a že získanie nezávislosti bolo prirodzeným dôsledkom emancipačného procesu na Slovensku“. V kontexte utáhovania si z Ústavy SR sa javí, že sa mýli ten, kto si myslí, že jeden z prvých signatárov Výzvy Za spoločný štát sa zmenil. Spospešňovanie základného zákona

štátu, preambula ktorého patrí medzi štátne symboly, je jasný postoj tohto človeka všeobecne zaradovaného k intelektuálnej elite národa. Navyše nositeľa vysokého štátneho významenania.

■ OD REKLAMY K...

Prvého septembra 1992 Slovensko ako zvrchovaný štát ešte na mape

REFLEXIA

Európy neexistovalo, ale malo už svoju ústavu, ktorá predznamenávala, že od 1. 1. 1993 sa chystá historický zápis do dejín slovenského národa. Slovenská štátnosť mala množstvo odporcov „odkojených“ ideológiou svetoobčianstva, ktorým však ani v najmenšom nebolo proti srsti prijať rozličné vysoké politické posty v štáte, ktorý nechceli (poslanec parlamentu, ktorému sa dvíha žalúdok, keď vidí slovenský znak s dvojkrižom; exvelvyslankyňa štátu, ktorý nechcela; politológ známkujúci Slovensko z demokracie, ktorý oslavy solúnskych bratov sv. Cyrila a Metoda na Devine označil za vyvolávanie nacionalistických vášní; predstaviteľka tzv. tretieho sektora, ktorá sa podľa vlastných slov snaží nestavať svoju identitu na úspechoch iných či štátnej príslušnosti a iní).

Vtedajšia opozícia na Slovensku i väčšina printových médií prijímali Ústavu SR s dešpektom, nepochopili jej významu pre novú štátnosť aj

s odporom časti inteligencie. K nej patril tiež majster slova, hoci nemožno obísť, že v slovenskej kultúre zanechal hlbokú brázdou. No nezabudnu-

musia ovládať prísľub vernosti, ktorý zaznieva pri všetkých oficiálnych príležitostiach. V susednom Maďarsku je výchova k vlastenectvu (hazafásis)

Humorista M. Lasica si vystrelil zo slovenskej ústavy. Patrí sa to?

teľne je aj jeho účinkovanie v masívnej televíznej reklame na švajčiarske dôchodky pre nomenovanú doplnkovú dôchodkovú správcovskú spoločnosť či mobilného operátora....

■ ÚCTA K SYMBOLOM

Ústava každého štátu si zasluhuje úctu, veď je jedným zo spôsobov vyjadrenia jeho národnej identity. Trebárs v Spojených štátoch severoamerických je Deň ústavy najväčším štátnym sviatkom. Jej preambulu sa učia naspamäť žiaci základných škôl. K vlastenectvu vedú občianov USA od malička a okrem štátnej hymny

povinným predmetom na základných školách. Na Slovensku nie je „in“. Nepravnicí ho úmyselne stožňujú s nacionalizmom a akýkoľvek prejav patriotizmu je terčom výsmechu. Vysmieávajú sa mu tí, ktorých charakterizoval kardinál Ján Chryzostom Korec slovami: „Dnes nás chcú poučovať o živote ľudia, ktorí sa vynorili ani nevieme odkiaľ a ako. O niektorých to aj vieme. Zaplňajú stránky novín a televíznych programov sedem dní do týždňa, počujú nás, ako by sme boli analfabeti, a hovoria nám, čo je demokracia, čo je sloboda, čo je tolerancia.“

Rusko a Čína svoje tovary do Európy dostanú, Slovensko však príde o životnú šancu Širokorozchodná uviazla v bruselskej záujmovej sieti

Ivan BROŽÍK – Foto: Ladislav LESAY

Jedným z cieľov predchádzajúcej, predčasne skončenej vlády bolo rokovať o budovaní širokorozchodnej trate (ŠRT) cez Slovensko s možným predĺžením až k rakúskemu Panndorfu, čo verejne deklarovala. Rokovať s ruskou stranou, rokovať s prípadným investorom, s Rakúskom i s Európskou úniou. Zrazu však kabinet Ivety Radičovej zaradil späť dočasnú.

Vo februári 2011 cestoval vtedajší minister dopravy Ján Figel' do Moskvy. Cieľom cesty mali byť podľa oficiálnych dokumentov témy spolupráce v oblasti dopravy. Na takejto úrovni je obvyklé, ak zahraničnú návštevu prijme minister zodpovedný za adekvátnu oblasť, očakávalo sa aj stretnutie so šéfom ruských železníc Jakuninom. Už to samo osebe bolo v rámci ruského protokolu prijatie na vysokej úrovni. Ministra Figela však prijal vtedajší predseda vlády a dnes prezident Putin. Bez ohľadu na funkciu ho v tom čase prijal najvyšší predstaviteľ záujmov Ruskej federácie doma i vo svete. Už to samo osebe vysvetľuje dôležitosť témy, akou predĺženie ŠRT ďalej na západ od našich hraníc pre Moskvu bolo a stále je. Pripomeňme si vtedajšie vyjadrenia Jána Figela.

■ KRÁTKO PO STRETNUTÍ

V utorok 21. februára 2011, v deň prijatia u Putina a po rokovaní s ním, Figel' vyhlásil: „Modernizácia širokorozchodnej železničnej trate a prekladisk na území Slovenska je veľmi dôležitá pre budúcnosť celej slovenskej ekonomiky.“ Samozrejme, že vybrané agentúry to hneď sprostredkovali médiám. Zrejme prvotne nie našim. A pridali aj viac z vyhlásenia ministra dopravy Figela po skončení rokovania s predstaviteľmi Ruska. „Programové vyhlásenie vlády hovorí, že vláda chce nájsť strategické-

ho partnera pre slovenské železničné Cargo, ktoré v súčasnosti operuje aj na širokorozchodnej trati. Na Slovensku sa stretávajú dva systémy, dve časti Európy, ktoré by mali vytvárať celok nielen formálne, ale aj prakticky. A práve Slovensko môže a malo by túto výzvu naplniť.“

Určite s odstupom času prekvapí skutočnosť, že naše médiá iba prevzali informácie; samé ich zo stretnutia Figela s Putinom nevyrábali. (Prečo ten nezaujem?) Len tri spravodajské servery totiž priniesli informáciu o tomto rokovaní. Aj to sú informácie z úst Putinovho tajomníka Peskova. ITAR-TACC, Baltinfo a Interfax priniesli v podstate tú istú informáciu, že sa rokovalo, posúdili sa otázky širokorozchodnej z Košíc cez Bratislavu do Viedne, jej výhody, tak isto sa posúdila výstavba terminálov na Slovensku a vo Viedni a hovorilo sa aj o obchodno-ekonomických vzťahoch. Naoko to vyzerá tak, že všetko je jasné, o širokorozchodnej sa rokovalo a projekt sa bude realizovať. Hoci – takáto zmienka citovaných agentúr sa v ich výstupoch priamo nenachádzala. Minister Figel' sa vrátil na Slovensko a prekvapujúco – už 23. februára – agentúra SITA oznámila takéto stanovisko ministra dopravy k téme ŠRT. (Redakcia SNN jeho znenie parafrázuje.): Téma predĺženia širokorozchodných koľají je nateraz uzatvorená. Minister dopravy chce namies-

to predloženia ruských koľají rozširovať súčasne prekladiskové kapacity Slovenska. Symbolicky o rok neskôr premiérka

eurokomisára pre regionálny rozvoj Ton van Lierop. Vedela o tomto postoji eurocentrály už Iveta Radičová? A u koho

Iveta Radičová verejne zrušila úlohu pre ministra dopravy – zaoberať sa prípadnou výstavbou širokorozchodnej trate (ŠRT).

■ PO OBDOBÍ TICHÁ

Až začiatkom júna prišiel jasný signál z Bruselu. Európska únia neposkytne peniaze na uvažovaný projekt predĺženia širokorozchodnej železnice cez Slovensko do Viedne. Brusel považuje za prvoradé investície do európskych tradičných úzkych koľají.

„Investujeme do železničných spojení na Slovensku, ktoré bežia paralelne s plánovanou ruskou širokorozchodnou traťou. Únia preto nezamýšľa podporiť tento projekt,“ vyhlásil hovorca

bol na povestnom „koberci“ Ján Figel' po rokovaní v Moskve, keď tak rýchlo zmenil obsah vlastných slov? Nesúvisí toto ekonomické salto mortale s dobre utajovaným projektom, ktorý zhodou okolností leží tiež v jednej z bruselských kancelárií? Existujú totiž dostatočné indície na to, aby sme mohli predpokladať, že na základe bližšie nedefinovaných lobistických tlakov pripravuje isté nomenované európske konzorcium predĺženie železničného eurorozchodu až do Kyjeva. Je dokonca predpoklad, že na tento projekt už je predbežný súhlas na financovanie z eurofondov. Moskvu to môže byť (takmer) jedno. Rusko a Čína svoje tovary do Európy dostanú. Slovensko však príde o životnú šancu.

Dve mladé učiteľky z Dobšinej burcujú verejnú mienku aj kompetentných, aby konali Niekoľkostranový bestseller o Cigánoch diktovala bezmocnosť

Emil SEMANCO – Foto: archív SNN

List plný emócií a rozhorčenia, ktorý sa hneď zaradil medzi bestsellery na sociálnej sieti a vyšplhal sa na špičku rebríčka internetového čítania, vznikol ako reakcia učiteľiek Eriky Polgárovej a Eleonóry Liptákovéj na bezmocnosť a bezvýhodnosť, akú dennodenne pociťujú a zažívajú pri svojej práci. Mladé pedagogičky v ňom opisujú alarmujúcu situáciu v slovenskom školstve a poukazujú na nefunkčný a nespravodlivý sociálny systém v štáte, s čím v súvislosti s Cigánmi zápasí mnoho učiteľov nielen na „ďalekom východe“.

Desaťstranový list oslovuje ministra školstva, ale očividne je adresovaný všetkým štátnym príživníkom, čo doteraz úspešne predtírali riešenie cigánskej otázky – vládnymi splnomocnencami a štátnymi tajomníkmi začínajúc, podplácaným rómskym výkvetom pokračujúc a končiac pri celej armáde ďalších rozpúšťačov verejných a európskych peňazí určených na prežívanie spomínanej minority – jej zaslepených, extrémnych zástancov a treťosektorových aktivistov, pre ktorých sa tiež stala výnosnou agendou.

■ KAŽDODENNÝ BOJ

Ministrom, ale aj ďalej spomínaným, sú určené riadky: „V Bratislave, ďaleko od Vašich obľúbených ‚marginalizovaných a sociálne znevýhodňovaných skupín‘ nemáte ani tušenia o tom, s akými patovými situáciami sme nútení dennodenne bojovať. Príďte si na pár dní odžiť problémy, ktoré musíme každý deň riešiť. Poďte sa pozrieť do našich škôl, konečne sa zvitajte s realnými žiakmi a odseďte si v triede zopár vyučovacích hodín. Aby namiesto prázdnych rečí odtrhnutých od reality, ste mali možnosť spoznať skutočnú situáciu.“

Na priamu výzvu reagovali predstavitelia príslušných rezor-

tov. Minister Dušan Čaplovič prisľúbil analýzu uvedených problémov a ich riešenie. Rovnako reagoval aj minister J. Richter. „Chceme zdôrazniť, že toto nie je o rase, o pleti alebo o predsudkoch a výhradách voči Rómom,“ presviedčajú učiteľky E. Polgárová a E. Liptáková a ubezpečujú: „Rovnako vnímame všetkých ľudí a deti bez rozdielov, ide len o to, kto rešpektuje pravidlá a normy a kto nie.“

Záškolský cigánsky deti dosahuje abnormálne vysoké čísla. Príslušné orgány a inštitúcie

služky, ktoré im nakúpia jedlo, deťom šaty a pomôcky, nákupy im donesú priamo domov, a tak ich môžu promptne speňažiť.“

■ EŠTE IM PLATÍME

Rodičia týchto detí poberajú finančný príspevok 17 eur len za to, že deti chodia do školy. Dostanú ho aj vtedy, ak ich potomstvo dochádzku pravidelne a hrubo porušuje záškolským a inými problémami výchovného charakteru.

E. Polgárová a E. Liptáková: „Tieto deti chodia do školy nie pre učenie a vzdelávanie, ale provokovať spolužiakov, učiteľov, riešiť si osobné spory, vystrážiť a vyvádzať, zafajčiť si pred školou... Prídu do školy preto, lebo ‚doma je nuda a v škole sa aspoň zabavia‘. Sú zanedbané, neraz zavšivené a choré napriek tomu, že rodičia poberajú rôzne druhy podpôr a dávok. Maximálny trest, ktorý ľahostajných rodičov ‚postihne‘, je to, že osobitným príjemcom ich dávok sa stane mesto, v ktorom žijú, a sociálne pracovníčky im robia doslova

■ NIE MÚKU, PREZERVATÍVY

V liste učiteľky uvádzajú celý rad takýchto hrôz a hrozieb. Za takú možno považovať aj nekontrolovanú pôrodnosť a fakt, že tehotné žiačky nie sú nijaká výnimka, ale v tejto societe skôr pravidlo. Aby deti zažili normálne detstvo a pripravili sa na zodpovednú dospelosť, pedagogičky navrhujú radšej podporiť na školách vyučovanie sexuálnej výchovy. „Začnite grátis rozdávať radšej prezervatívy a nie múku, aby sa navzájom nemnožili pribuzní, mentálne nespôsobilí a mladiství, pretože sami si prezervatív nikdy nekúpia.“

Neprispôsobiví spoluobčania si veľmi rýchlo zvykli na výhody, ktoré im štát ponúka, a stotožnili sa s myšlienkou, že všetko dostanú zadarmo, je o nich postarané a pritom nemusia ani pohnúť prstom. Keď od nich niekto chce nejaký druh účasti na zlepšovaní ich životnej situácie, sú dokonca pohoršení. A tak blúdia v začarovanom kruhu: sú chudobní, lebo nemajú prácu – nemajú prácu, lebo sú nevzdelaní – sú nevzdelaní, lebo o vzdelanie nemajú záujem... Kto tento kruh pretne?

Európski lídri sa na samite EÚ, ktorý sa uskutočnil koncom júna, dohodli na utvorení jednotného orgánu pre banky eurozóny. Za istých podmienok budú banky dostávať peniaze priamo zo záchranného fondu menovej únie, a to bez zvyšovania rozpočtového schodku danej krajiny. Jednotný orgán, ktorý by mal dohliadať na banky eurozóny, je akýmsi prvým krokom k vzniku európskej bankovej únie.

Veria projektu eura

Európsky záchranný mechanizmus (ESM) si má v budúcnosti poradiť nielen s problémami európskych bánk (bude môcť priamo rekapitalizovať banky), ale tiež odkupovať na dlhopisovom trhu bondy členských krajín eurozóny a tým sa usilovať znižovať náklady financovania dlhu týchto krajín. Jediná inštitúcia, ktorá ESM môže dať potrebnú robustnosť, je Európska centrálna banka. Experti sa zhodujú, že je to jasná prehra Angelj Merkelovej, pretože to de facto znamená, že nemecké daňové poplatníky budú prostredníctvom ESM sanovať španielske či talianske banky. Treba podotknúť, že možnosť sanovať banky priamo z ESM bude reálna až po tom, keď vznikne spoločný bankový regulátor. A to bude trvať dlhé mesiace. Do toho času má tento systém suplovať bližšie nešpecifikovaný mechanizmus zahŕňajúci Európsku centrálnu banku (ECB).

Za druhé protipozíciarne opatrenie európsky samit pokladá možnosť nákupu dlhopisov krajín eurozóny prostredníctvom ESM. Aj toto Nemecko dosiaľ jednoznačne odmietalo aspoň do času, kým sa neurobí výrazný pokrok smerom k fiškálnej únii. Podľa zákulisných rokovaní sa trojblok – Hollande, Monti a Rajoy (francúzsky prezident a jeho kolegovia z Talianska a zo Španielska) – veľmi agresívne spojil proti Merkelovej a zablokoval akékoľvek ďalšie rokovania, dokiaľ nebude Nemecko súhlasiť s vyššie uvedenými záchrannými opatreniami.

„S výsledkom zasadnutia Európskej rady som veľmi spokojný. Výsledok ukázal, že všetci členovia eurozóny veria v dlhodobý projekt eura,“ uviedol José Manuel Barroso.

„Zasadnutie sa zameralo na rastovú agendu a zásadne doplnilo náš fiškálny pakt. Urobili sme veľa pre stabilizáciu finančných trhov. Stanovili sme postupy na dlhodobé nastavenie hospodárskej a menovej únie, čo je veľmi dôležité,“ povedala po skončení samitu nemecká kancelárka Merkelová. Až bude takýto mechanizmus existovať, a to vrátane zapojenia Európskej centrálnej banky, potom bude možná priama rekapitalizácia bánk. „Krajiny plniace rozpočtové pravidlá a politici EÚ budú mať prístup k dočasnému záchrannému fondu eurozóny EFSF a trvalému fondu ESM kvôli podpore ich vládnych dlhopisov na finančných trhoch. Priama rekapitalizácia bánk bude možná iba za veľmi prísnych podmienok. Opäť sa ukazuje, ako sú členské štáty rozhodnuté udržať euro,“ uviedol José Manuel Barroso, predseda Európskej komisie.

Peter JÁNOŠÍK

Pozemkové úpravy sprevádzajú absurdity, ak nie rovno čachrovanie s pôdou

Zákon-nezákon, dôležité, že zarobíme

Vlastníci pôdy sa po politicko-spoločenských zmenách začiatkom deväťdesiatych rokov tešili na to, že opäť začnú hospodáriť na svojom, svojimi silami, za svoje peniaze a zarobia si tak na živobytie. To ešte netušili, že o necelú desiatku rokov už nebudú roľníci, sediaci alebo gazdovia, ale že ich direktívne budú označovať ako farmárov, aj keď žiadnu farmu nemajú, ale chovajú napríklad dve svinky a po dvore im behá zo päť sliepok...

Zásadným krokom na odstránenie historicky podmienenej rozdrobenosti pozemkov a rozdielov medzi právnym a faktickým stavom bolo zrovnoprávnenie všetkých druhov vlastníctva. Zákony č. 265 a č. 266 z roku 1992 založili „kataster nehnuteľností“ ako evidenčný nástroj na uskutočňovanie funkcie štátu pri ochrane právnych vzťahov a pri využívaní a ochrane nehnuteľností a ako štátny informačný systém o nehnuteľnostiach. Registráciu zmlúv štátnym notárstvom od 1. 1. 1993 nahradilo rozhodovanie o povolení vkladu do katastra nehnuteľností. Nový „katastrálny zákon“ č. 162 z roku 1995 o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam vznikol ako výsledok snahy prispôsobiť právnú úpravu katastra novému štátoprávnenému usporiadaniu, ako aj zmenám, ktoré nastali v súvisiacich právnych predpisoch. Hovorilo sa aj o tom, že vzniknú obnovené registre pôdy, že tá sa bude sceľovať a že dôjde k „pozemkovým úpravám“. Listy čitateľov, ktoré dostávame do redakcie SNN, hovoria o tom, že prax je zavše celkom iná.

■ APELY Z KOPANÍC

Na každý projekt pozemkových úprav treba financie. Tie pochádzajú buď v plnej miere, alebo čiastočne z eurofondov. Naivný občan by si myslel, že k týmto peniazom sa budú chcieť dostať najmä štátne inštitúcie určené na správu a narábanie s pozemkami. Aj pri bežnom nahliadnutí do zoznamu zhotoviteľov projektov pozemkových úprav – trebárs na teritóriu Trnavského kraja – zistíme, že vyše polovica z nich sú súkromné podnikateľské subjekty. Značí to, že ide zrejme dobrý obchod, keďže Únia na uskutočnenie pozemkových úprav uvoľňuje stovky miliónov eur. Sú to prostriedky, z ktorých farmári nedostanú ani cent. Predstava, že by sa súkromné podnikateľské subjekty pustili s takou vervou do sceľovania rozdrobenej slovenskej pôdy len pre nadštandardný vzťah k farmárom, je očividne nereálna. Naopak, ich záujmy sú im takmer alebo úplne ukradnuté. Na to, aby sa nabalili, potrebujú však ich pôdu. Na čas, ale z viacerých dôvodov. Z myjavského kopaničiarskeho kraja nás upozornili na spôsob, akým tam v niektorých katastrálnych územiach dochádza k pozemkovým úpravám.

■ ROZHODNI A PANUJ

Prístup niektorých projektantov pozemkových úprav je síce zarážajúci, ale – čuduj sa svet – zákonný. Roľníci sa sťažujú, že nikto s nimi nediskutuje o tom, v ktorej časti obce im pridelia opäť scelenú pôdu.

Nikoho nezaujímá, či sa farmár venuje živočíšnej výrobe a svoj dobytok bude z maštali na pastviny hnať cez pol chotára, nikoho nezaujímá, čo sa na akých pridelených a pozliepaných parcelách dá dopestovať a čo nie. Projektanti neraz nekontaktujú ani so zadávateľom projektu – štátnym úradom. Citujme z jedného z listov našich rozhorčených čitateľov: „Drobní roľníci sú prevažne starší ľudia, ktorým stačí povedať, že takto to umiestnené musí byť a nič iné sa s tým nedá robiť. Niektorí sa zmierili s osudom a iní možno uvažujú o konci podnikania. Ďalším nezostáva iné, len jazdiť mechanizmami po celom chotári alebo na malé parcelky uprostred veľkých lánov. Neprihliada sa ani na spôsob podnikania, či je poľnohospodár zameraný na rastlinnú výrobu alebo na chov zvierat, ktoré nemôže preháňať z jedného konca obce na druhý. Preto vznikla aj skupina chovateľov, ktorých tento štýl pozemkových úprav nedobrovoľne zlikviduje.“

Autora listu poznáme, jeho meno však po prísľube neuvedieme. Zverejníme však ešte jednu vetu, ktorá je len obrázkom štátom tolerovanej, ak nie priamo podporovanej absurdity svojrázneho prístupu k pozemkovým úpravám. „Dokonca padlo aj riešenie zo strany zhotoviteľa, že si to po pozemkových úpravách navzájom poprenajímame, ako nám to bude vyhovovať. Načo sú potom pozemkové úpravy?!“

■ PÝTAJÚ SA NAČO?

Nuž napríklad aj na naozaj dobrý kšeft. Nahovoríme vekom tých najskôr narodených, čo vlastnia nejakú pôdu, že „pozrite – prideliť vám to sem, raz to bude stavebná parcela“. Ktorý starček či starinka sa nepotešia z toho, že zabezpečili potomkov tak, že im zanechajú pôdu, na ktorej môžu rásť stavať? Lenže – „raz“ – a nezriedka je to len o niekoľko mesiacov, zrazu nášho dobráckeho starčeka začne obháňať nejaký „náhodne sa vyskytnúť“ realitný agent s tým, že by rád kúpil tam a tam nejaké parcely, že sa tu budú stavať chaty, že sem prídu páni z Bratislavy a že a podobne... Dobrácky človek predá a nevedomý si, že predal za facku, že bol práve legálne okradnutý o majetok, o ktorý sa on i jeho predkovia starali celý život.

Iný druh dobre uskutočneného obchodu s pôdou, ktorú sme nikdy nevlastnili, vychádza tiež priamo zo zákona. V rámci pozemkových úprav majú vlastníci možnosť – rozumej dvojtretinová väčšina – rozhodnúť o tom, že sa časti vlastnej výmery vzdajú dobrovoľne. Samozrejme, to „dobrovoľne“ znamená pre nesúhlasiacu tretinu vlastníkov vyvlastnenie v plnom zmysle slova. Táto časť – maximálne desať percent pôdy z projektu – má byť podľa zákona využitá napríklad na stavbu poľných ciest. Spravidla ju môže dostať do užívania, ako aj vlastníctva maximálne imaginárny pojem „obec“. Obvykle je to však veľmi šikovný kšeftár, ktorý sa ako-

by náhodou zrazu kdesi dozvie, že tam a tam, vtedy a vtedy bude k dispozícii za facku pár hektárov, ktoré reprezentujú oných pár percent. Toto sú naozaj „dobré“ dôvody pre pozemkové úpravy v takom štýle, v akom sa neraz na Slovensku uskutočňujú.

■ ZLOBY LOBBY

Situácia po takto urobených pozemkových úpravách bude príliš nejasná a príliš komplikujúca život súčasným farmárom. Najmä tým malým, v ktorých vidí minister pôdohospodárstva budúcnosť nášho poľnohospodárstva. Jeden z nich to vyjadruje takto: „Po takýchto pozemkových úpravách sa to všetko iba skomplikuje. Na vine sú v prvom rade tí, ktorým ide o lukratívny predaj pozemkov. Mój názor je, že zhotoviteľ projektu chce len rýchlo ukončiť úpravy a ísť ďalej na novú zákazku. Prečo je štát ochotný platiť za podobný typ pozemkových úprav? Na jednej strane ukazuje malé hospodárstva ako prototyp fungujúceho malého farmára kontrolórom najrôznejších komisií z EÚ a druhým dychom tú istú farmu nechá zlikvidovať počas pozemkových úprav. Užívaná pôda našej farmy je delená na drobné kúsky cestami a stavebnými pozemkami a na druhej strane sú umelo vytvárané ekologické plochy v zarastených a inak nevyužitelných lokalitách. Je naozaj veľa mladých ľudí, ktorí čakali na pozemkové úpravy, aby im scelili pôdu do jedného bloku a mohli začať podnikáť alebo hospodáriť len tak. Pri tomto type pozemkových úprav, ak to tak necháme, ostane v obci len kopa zloby a sklamania.“

■ V ČECHÁCH TO IDE

Pozemkové úpravy u našich západných susedov pomerne významne medializujú, sú v povedomí obyčajných ľudí aj politikov. Dokonca tam majú aj Ústredný pozemkový úrad, ktorého predseda je partnerom vlády. Tamojšie projekty počítajú nielen so sceľovaním pozemkov. Nevynechávajú ani spevňovanie poľných ciest, vetrolamy, protierózne objekty. Všetko sú to nákladné opatrenia a zariadenia, ale takým spôsobom projekt nezostane v len v právnej rovine, ako je to, žiaľ, u nás. Efekty každého projektu sú u našich susedov už dnes viditeľné. Naopak, na Slovensku sa pozemkové úpravy rozbehli len na desiatine všetkých jeho katastrálnych území. V každom prípade, čo mnohí ani len netušia – je nevyhnutné si uvedomiť, že výsledky pozemkových úprav právoplatným rozhodnutím pozemkového odboru zakladajú, menia a rušia vlastnícke práva k pozemkom, a preto je veľmi dôležité dodržiavať všetky zákonné ustanovenia a aj osobitné predpisy pre kataster nehnuteľností. Iba úspešné zvládnutie pozemkových úprav zabezpečí potreby rozvoja trhu s nehnuteľnosťami a potreby garantovania vlastníctva nehnuteľností v právnom štáte.

Ján ČERNÝ – Foto: archív SNN, www.agrobell.sk

Vatra zvrchovanosti v Starej Bystrici.

Významné výročie Deklarácie

V týchto dňoch si pripomíname 20. výročie Deklarácie zvrchovanosti Slovenska. Mala široký ohlas – vatra zvrchovanosti sa rozohoreli po celej krajine a pokračovalo to aj v ďalších rokoch. Príprava tohto aktu pobúrila 891 Čechoslovákov, ktorí sa prezentovali na stránkach týždenníka Kultúrny život. (Ich zoznam sme uverejnili aj v Slovenských národných novinách a na webovej stránke novín www.snn.sk.) Boli medzi nimi aj tí, čo v čechoslovakistickom dusne niesli zástavu slovenského ingénia a dávali tak jasnú odpoveď na paternalizmus Prahy voči svojej virtuálnej kolónii.

Iní boli zažraní čechoslovakisti – Iveta Radičová, Jaroslav Filip, Martin Bútor, Rudolf Chmel, Milan Markovič, Tomáš Janovic, Fero Fenič, Magda Vášáryová a ďalší. Pre tých nevedno z akých asociácií znamenal rozpad ČSFR nový február 1948. Chceli „vybudovať slobodný, spoločný demokratický štát“ bez ohľadu na to, že za predchádzajúcich 74 rokov sa to nijakovsky – ani za prvorepublikovej „demokracie“ – nepodarilo. Jednotný masarykovský a benešovský národ prežíval aj za Novotného a bol vžitý v českej krvi donedávna – napokon všade platí príslovie: bližšia košeľa ako kabát. Kultúrny život chcel hľadať novú podobu spoložitia a nedovtipil sa, že tá tkvie práve v rozdelení štátu. To teraz uznáva aj veľký český odporca rozdelenia Jiří Suchý a azda aj Milan Lasica, ktorý chce „čakať dvesto rokov, kým bude mať slovenská ústava dajakú cenu“. To je „bojovná“ časť signatárov Výzvy za Spoločný štát.

Druhú časť možno pokladať za menej militantnú, veď napríklad Božidara Turzonovová hrávala v emancipačných slovenských hrách, rovnako tak Zuzka Cigánová, Anna Javorková, ale aj režisér Juraj Jakubisko videl Slovensko vo „vyšších sférach“. Tu zapôsobila nostalgia, strach z neznámeho, obavy o ďalší ekonomický či kultúrny vývoj Slovenska. Možno im vyčítať, že neverili vlastnému národu, pre ktorý boli svetlom a ktorý chránil ich talent. Tých, čo verili, bola však prevaha. Pri samotnom hlasovaní v parlamente prevýšil v politickej prezieravosti poslancov z KDĽ poslanec maďarskej národnosti Béla Bugár, ktorý sa zdržal hlasovania. Naopak Hrušovský, Dzurinda, Figeľ, Čarnogurský hlasovali proti zvrchovanosti.

Kultúrny život hovoril o nenapraviteľných mravných a ekonomických škodách. Kto sa o ne najviac zaslúžil? Práve čechoslovakistami velebený a napokon v Čechách zbožtený prezident ČSFR Václav Havel. Odbúral na Slovensku zbrojársku výrobu, pričom toto odvetvie priemyslu dnes v Česku prináša krajine zisk 10 miliárd Kč ročne. O slovenských ambíciách na samostatný štát sa Havel vyslovil, že sme „vyskočili spoza bučka“. Havel a jeho „obcovanie“ so Slovenskom sa zužovalo iba na submisívnych pochlebovačov. Taký bol aj Kultúrny život a jeho boj za demokraciu v pochybnom spoločnom štáte. Čo si títo mystifikátori a signatári Výzvy za Spoločný štát sľubovali od pragocentizmu? Veď ten ústami Marty Kubišovej spieval: Ať se vláda věcí tvých k tobě navrátí, lide navrátí. A Slovákovi by sa nemala? Tito Antislaváci dodnes konajú proti slovenskej zvrchovanosti. Chceli, aby sa zbúrala rozostavaná budova nového parlamentu, vraj je na kopci, teda nad občanmi, z novostavby SND chceli mať nákupné centrum, kráľ Svätopluka hodlali „vyštváť“ z Hradu a Ludovíta Štúra z nábrežia Dunaja. Občania vo voľbách dali jasne najavo, ako to myslia s orientáciou Ivety Radičovej a Mikuláša Dzurindu na Budapešť a Prahu, aj s liberalizmom Sulíkovcov.

Máme šancu zvrchovanosť osláviť a upevniť. Na jej vyhlásenie som si kúpil na burze od ruského trhovníka malý červený budík. Bezchybne funguje dodnes – aj zvrchovanosť vydržala. Prijatie deklarácie bol kvalitatívny zlom, na ktorý Slováci čakali vyše 1 000 rokov. Havel kapituloval, vyhlásili sme svoj štát a cítili sme sa konečne slobodní. Potom prišlo NATO a EÚ, kde máme záväzky. Nič nám však nebráni, aby sme si udržali to svoje slovenské.

Peter JÁNOŠÍK

Foto: starabystrica.sk

Láska k blížnemu vyžaduje chrániť životy iných aj s nasadením svojho vlastného života

Človečina podľa kňaza Štefana Hlaváča

Stanislav VANČO – Foto: archív autora

Prof. Dr. ŠTEFAN HLAVÁČ (1903 – 1983) sa narodil slovenskej slúžke v Budapešti. Katolícky kňaz, profesor latinčiny, dejepisu, filozofie, estetiky a náboženstva na gymnáziách v Michalovciach a Humennom (1929 – 1950), nemocničný kaplán a sociálny pracovník, zakladateľ Saleziánskeho ústavu v Michalovciach, priekopník ekumenizmu prenasledovaný každým režimom; pozbavený profesúry (1950) i dušpastierskej práce (1951), politický väzeň Prešov, Košice, Ilava, Pankrác; „mukl“ v bani Tmavý (1952 – 1954), do decembra 1957 bez pastorácie; pod dozorom ŠtB správca fary v Hermanovciach (1957 – 1983).

„Nebol ani umelcom, ani vedcom, ani cirkevným hodnostárom, a predsa bol veľký, lebo ovládal umenie života.“

Páter Anton Hlinka, 1993

■ PRÍBEH PRVÝ...

Na začiatku bol príbeh, v ktorom v hlave svitá pomaly. Ale svitne, hoci pod striebornými zvyškami vlasov...

Štefan Hlaváč? Stretal som sa s ním pozvoľne, akoby mimovoľne, nepriamo. Pamätám sa na moment spred dvadsiatich rokov. Uraštený kardinál Tomko pred svätopeterskou katedrálou vystrel hruď, keď spomínal michalovské gymnázium a najmilšieho učiteľa – Hlaváča. A potom v Bratislave pri debatách s Belom Pollom, keď sme zvrtili reč od archeológie k Belovej mladosti, počul som to meno. Bolo mi dávaj fajnovo pocítiť, že som negramotne slepý, keď o „jeho“ Hlaváčovi neviem, hoci pochádzam spod Trenčianskeho hradu. Totiž, v susednej Kubrej, on Hlaváč, prežil detstvo a dospieval. Neskôr, keď som sa púšťal do kapitol o minulosti rodnej obce, a teda aj o tradícii ohoťníckeho divadla v Opatovej, pahreba zaiskrila...

Hlaváč z Kubrej?! Gymnazista s takým menom priviedol od susedov medzi mojich predkov Stridža spod hája. A keď naše opatovské prababky a pradedovia zatúžili po Tálii, nuž nádejny maturant počas najbližšej zimy navštívil divadlo aj s nimi – Bludára! Aby som ja neblúdil – blížilo sa 90. výročie od Hlaváčovej premiéry – siahol som do útrobov nielen svojho archívu. A samozrejme, hľadajúc po rokoch odlúčená od rodiska, pustil som sa do reči s najstaršími rodákmi. „Ja by som ich nepoznala, ja by som zabudla?! Mlieko som im do dvora nosievala,“ oniká Hlaváčovi Katarína Čačková. „A čože si ty myslíš, kto našich Gavendovcov, ale aj toľkých Kubranov do kňazských seminárov vypravil?“ A neskôr na Zemplíne a v Šariši sa dozvedám: „Len od nás ‚vypravil‘ spomedzi svojich študentov dva tucty. A nebyť zatvorenia bohosloveckých seminárov a štátneho numerus clausus mohli ich byť ďalšie tucty.“

Hlaváč, bezmála tridsať rokov po smrti, teda v ľudoch predsa len žije.

„... a vieš, keď by sme mali obnoviť tradíciu, vzdáme poctu im – Hlaváčovi! S nimi to divadlo dokážeme,“ odkazujú z Opatovej. Nuž, dopomohol som im k Drotárovi zhrdzavených duší. A oni so súborom, v ktorom najmladší ani nesnívali o ohoťníckom divadle, dúchali do pahreby a tradíciu oživilí premiérou i reprízami.

■ V ZABLATENEJ METROPOLE

Stal sa vôbec prvým slovenským profesorom na gymnáziu v Michalovciach. V zablatanej metropole Zemplína privítali ho iba ak biedne cigánčatá. Býval v susedstve židovskej modlitebne, nuž pozoroval nábožensko-verejný život. Mnohých „s pajesami“ spoznal zblízka a dôverne. Necúvol z kňazského ani ľudského presvedčenia, ale „učme sa od väčšiny Židov odvahe ukázať, že sme kresťania ... že chceme žiť podľa evanjeliových zásad, aj keby nás to niečo malo stáť...“ Za ním, do jeho kostola, chodila „kopa židovčienec s pajesami“. Nevyhnal ich, hoci nezabudol, že dedove role prešli k židovskému krčmárovi, že matka

v Budapešti slúžila u lakomca Žida, že v škole dostával bitku od učiteľa – Žida.

„Necítil som k Židom antipatiu, ľahko mi padlo konať skutky lásky... Mnohých som zachránil, mnohým som pomôcť nemohol. Ani jednému som neuškodil, ani jeden netrpel z mojej viny.“ Taký bol Hlaváč – človek spravodlivý a činorodo konajúci. Nasadil život, keď spoza maďarskej hranice prenášal zakrvavenú hlinu padlých slovenských vojakov. Daroval posledné topánky, peniaz, klobúk – tak aby neponížil. Zachraňoval hladné deti, pred žalárovaním rodiny bedárov – hoci komunistov a cigánov. Nebál sa, keď išlo o životy – Čechov, Židov, Maďarov, členov ilegálnych protifašistických buniek, kohokolvek.

Fungovali pogromy a tiahli transporty? Vo svojom maličkom príbýtku schoval syna sečovského advokáta, pätnásťročného Dienera, len aby ho nevypátrali. Keď mali transportovať kolegu prof. Fischera, bol jediný, kto horlivým paholkom povedal do očí: „Keď jeho vezmete, pôjdem s ním!“ Fischera aj s rodinou zachránil. Smelo prosil za Brauna z Pozdišoviec. Riskoval, keď v búrkach povstania sa dozvedel o internovaných dôstojníkoch. Prepašoval im kňazské i civilné šaty s potvrdením, že boli liečení v nemocnici. Sirota Edita Tanušková, ktorej sa ujal, opisuje príbeh, v ktorom sa pod jeho posteľou ukrývali vojaci pred Nemcami. Aj vo frontovej línii zachránil parašutistov J. Fejera a D. Krajcera, veď „láska vyžaduje chrániť životy aj s nasadením vlastného. Ja kňaz nesiem byť príčinou usmrtenia človeka“, vysvetlil konanie, pričom skutkami človečenstva nasýtený budúci osud sa pred ním ešte tajil.

Odmenu štátnej moci Hlaváčovi sa stali perzekúcie. Od prvých povojnových týždňov bol opäť sledovaný, vyšetrovaný a preventívne väznený. Zastali sa ho bývalí študenti vysvedčením spoľahlivosti!

„Keďže pre sociálnu činnosť má Hlaváč sympatie verejnosti, treba ho znemožniť,“ usúdili víťazi. Darom chudobní komunisti aj kričali, že Hlaváčovi patrí odmena, lebo vždy sa postaral o hladných a chorých bedárov. Čakali na neho časy kompromitácií. Vyznamenania, hodnosti, peniaze? Mal k nim prirodzený odpor. Po prvých pokusoch totalitnej moci zavliecť ho na cestu spolupráce, Hlaváč odkryl jej stratégiu: koho nedokáže znemožniť morálne, „natrie“ ho protištátnou činnosťou.

Nepodariť sa? Tak teda vykoreniť, vyšetovať, uväzniť!

Vyšetrovanec, čoskoro i väzeň a „mukl“ Hlaváč, kôrkami chleba, duchom lásky, viery a nádeje i slovom bez nenávisti a nepriateľstva k tyranom zasa zachraňoval spoluväzňov.

„Prijmi, Pane, naoltárputámôjho väzenia, prijmi tie čierne kamene, čo ma poranili do krvi, prijmi banický lampáš, ktorý ma táhá k zemi, prijmi baganče plné riedkeho blata a prijmi napokon v prvom rade útrapy môjho väzenia za obrátenie zaslepených nepriateľov.“

Padal od námahy?

„Tackal som sa od vyčerpanosti, chcel som sa vrátiť.“

Nikdy sa nevrátil, aj keď na slobodu – pod doživotným policajným dozorom – vykročil podobný Lazarovi, s telom pokrytým vredmi, v ústach s páchnucimi zubami, oči mu hnisali. A predsa bez nenávisti k tým, čo ho boli súdili a väznili. Hoci údelom mu bývali až bizarné zloby potkanov jedného, druhého a či tretieho režimu, on dôstojne kráčal aj k finálnemu štvrtstoročnému „drotárskemu“ dejstvu v Hermanovciach.

■ DROTÁR HRDZAVÝCH DUŠÍ

Meno profesora Štefana Hlaváča, človeka výnimočných kvalít, nie je slovenskej verejnosti príliš známe, hoci bol viac ako kňazom a profesorom. Koho sa dotkol, koho oslovil, v tom zanechal stopu. Oddane sýtil ducha lačných duší, hoci on sám pociťoval nelásku, všakovaké obľudnosti, zloby i farby nenávisti.

Hlaváč nebol farboslepý, a predsa nerozlišoval farbu ľudskej pleti či straníckej legitimácie. Bol prikladným katolíckym duchovným, s úctou a rešpektom k viere inovercov, Slovákovi bez nenávisti k inému národu alebo národnosti. Napriek protivenstvám režimov zostával mužom činu, vytrvalým na ceste ľudskosti, ducha a pokory, neuhol humánnemu presvedčeniu. Život prebrodil bez kompromisov k mravným a morálnym zásadám. Nezaprel ani neporušil princípy človečenstva, opravdivý zmysel a poslanie svojho kňazstva, ani svoj sociálny a národný pôvod. Preto v myšliach slabých dovysoka čnela jeho ľudskosť, zmysluplné kňazstvo i konanie – jeho každodenná ľudomilnosť. Preto trpel násilím mocných. Skutkami dokazoval, že lepší, pokojnejší, šťastnejší a plnší život nezaručuje nijaký hospodársky a politický systém, nijaký trhový mechanizmus, ani najmäjšia veda či dokonalá technika – ak nie sú nasýtené morálnou a duchovnou sférou a ľudskými skutkami.

Okrem oltárnych bratov, jeho študentov, farníkov, priateľov i zachránených ľudí, do myslí ktorých sa natrvalo zapísal, ostatná verejnosť o Hlaváčovi získavala informácie až po jeho odchode na večnosť. Prvý sa pričínal páter Anton Hlinka vydaním Hlaváčových pamätí Po priamych cestách. Najdôležitejšie udalosti z finálneho 25-ročného pôsobenia Hlaváča medzi farníkmi v Hermanovciach potom zverejnil jeho žiak Štefan Halás v knižke Profesor Hlaváč. Známejším sa stal prostredníctvom podujatí, ktorých vyvrcholením bolo založenie spolku Rodina profesora Hlaváča – spolku so stovkami členov a pod-

Mladý Štefan Hlaváč v kubrianskom kroji.

porovateľov zo Šariša a Zemplína. Medzi členmi nechýbajú „jeho“ Hermanovčania. Obec mu udelila čestné občianstvo, v staručkej časti objektu hermanovskej fary zriadili dôstojnú pamätnú izbu ich pána profesora. Veď tam v „zapadákové“ – ako Hlaváč sám hovorieval – drôtoval hrdzavé duše, tam, kde ho privítala rozpadávajúca sa fara s kopou hnojna na dvore a potokom hnojovice predo dvermi, a pravdaže chátrajúci kostol a cintorín...

Na terajšom Slovensku Hlaváčovo meno pripomínajú dve-tri ulice, pamätné tabule i bronzový pomník. Ostatnými spomienkami sa stali zobierané písomné svedectvá jeho študentov, zachránených a spoluväzňov, ale i spomenutá divadelná dráma Drotár zhrdzavených duší.

■ PRÍBEH OSTATNÝ...

Stretnem sa s nimi, s Hermanovčami? Aké budú ich zdrôtované duše po rokoch od Hlaváčovej smrti? Prechádzam sa zvedavo hore-dole po ich úhladnej dedine s vykosenými priekopami pri ceste, dvíham oči do upratovaných dvorov predo mnou. Oni vykračujú oproti mne do všednej každodennosti. Hľa, sú prívětiví, zhovorčiví ku mne, cudzincovi. Prihovárajú sa pozdravením a púšťajú sa do reči zvedavej, opytujúcej sa i žičlivej k príšelcovi. Necítim, že by ich nedajbože nakazili celebrity televíznych obrazoviek. Vidím, Hermanovčania majú svoje starosti, a hlavne hrdosť. Ani tunajší krčmár nepolitizuje. Kým príšelcovi čapuje „desinu“, len sa pýta: „Skadze idzece?“ Opačujem ho nahrávkou: „Od Trenčína, z drotárskeho kraja...“ – „Ta vy znace i Hlaváča, našeho pana profesora?“ Nuž áno, kývnem. Keď som sa prezradil, že od Váhu, z Opatovej, odkiaľ prišli medzi nich naši divadelníci s Drotárom, nalial mi vodku grá-

tis. A kým som sfúkol pivnú penu, už vyhánal manželku z prázdnej krčmy, nech zabehne pre vstupenky. „Netreba, pani krčmárka, vstupné bude dobrovoľné...“

Potom po šarišsky spevavo ma ku kostolu šikuje starena: „Tam oni ležia, náš pán profesor,“ ukáže mi prstom na kríž s mramorom. „Pri kostole, tak oni pán profesor chceli.“

Starena sa zehná, namiesto Otčenáša odvíja predo mnou film o jej pánovi profesorovi, ktorému úrady vraj ani po smrti pokoj nedožičili. Hovorí, že vytriasacky pre zakázanú účasť na pohrebe mali vtedy všetci. Ba aj v škole uzamknuté deti, v ktorej najviac za Hlaváčom nariekali cigánčatá.

„Nášho veliteľa dobrovoľných hasičov degradovali a hasičom chceli vziať rovnošaty za to, že profesora pochováli,“ spomína na podrobnosti Valent Šiška. „Oni, náš pán profesor Hlaváč, chceli len obyčajný drevený kríž, ale po pár rokoch sme ich neposlúchli. Mrzel nás taký, nuž pridali sme aj náhrobnú dosku,“ onikajú v spomienkach.

A potom v podvečer, v deň ich Drotára zhrdzavených duší, ktorého im do blízkych Jarovnic na javisko doniesli Považania, dvakrát sa obrátil autobus s Hermanovčanmi. Po divadelnom predstavení vďačné spomienky rozlievali ešte raz. S hosťami od Trenčína ich zasa raz drôtoval Hlaváč. Zanechal im tu v Šariši i tam na Považí úrodné brázdy života „zdrôtovaných“ ľudí. Človečinu voňavú ako kus teplého chleba.

...

...nestačí snímať klobúk z hlavy, preto je taký ošúchaný pre pozdravy zo všetkých strán. Ten klobúk, a nie jeho pán.

Horazd Zvonický, Taký bol Hlaváč

Pestrý kultúrny program a ľudová kultúra prilákali do Martinského amfiteátra tisíce návštevníkov Národné matičné slávnosti objektívom fotoaparátu

Foto: Monika BABALOVÁ a Michal BADÍN

Na jarmoku ľudových remesiel ste si mohli kúpiť fujaru, drotárske výrobky či maľované plátno.

Nenašiel sa nikto, kto by netlieskal tanečnícom z Lúčnice.

Deduško Večerniček a Krtko potešili deti i dospelých.

Predseda NR SR Robert Fico sa s predsedom MS Mariánom Tkáčom prihovorili širokej matičnej verejnosti.

Všetko bolo na jednotku.

Martinský amfiteáter bol preplnený návštevníkmi z celého Slovenska.

OČAMI MATICE

Marián TKÁČ
predseda Matice slovenskej

Dobré správy pre národ

Prežili sme dni, počas ktorých sa rozvíjalo celé Slovensko podujatiami na počesť sv. Cyrila a Metoda i Matice. Tisícové účasti už koncom apríla na Národnej púti na Devíne, 5. júla v Nitre za prítomnosti najvyšších štátnych a cirkevných predstaviteľov, stovky osláv od Zemplína po Záhorie dokazujú živý záujem ľudí osláviť solúnskych bratov aj ich pozývateľa – slávneho Rastislava. A tiež o historických súvislostiach viazucich sa kmisii, kamsaradiavznik Matice slovenskej pri oslavách 1 000. výročia ich príchodu, rovnako ako aj slovenská samostatnosť, ktorej predchádzalo prijatie Deklarácie o zvrchovanosti SR 17. júla 1992. Potvrďuje sa, že naši ľudia majú hlboko vo svojich myšliach a srdciach vlastnecké city, a to všetky generácie. Aj mladí, veď si len pripomeňme eufóriu počas hokejových majstrovstiev sveta. Ale i desaťtisícovú účasť mladých v martinskom amfiteátri 7. júla. To všetko mi dovolilo začať môj príhovor v Martine slovami o tom, že „niečo sa v tomto našom národe láme a mení“. A iste sa zmení niečo aj vo verejnoprávnej televízii, verím, že počas budúročného 5. júla nebudú sa na obrazovke s dvojbodkouriešit' nenáležitými problémami namiesto približovania časov, keď staroslovenčina bola štvrtým liturgickým jazykom sveta.

Potešila aj účasť politikov zo širšieho politického spektra v Martine a ich vyhlásenia o podpore matičných ideí. Predseda vlády, ktorý sa dokonca vyjadril, že „Matica slovenská by sa mala stať stabilizujúcim prvkom celej spoločnosti“, prisľúbil účasť na oslavách dvadsaťročnice slovenskej ústavy na matičnej pôde. A bratislavský župan prijme spoluorganizátorstvo Bernolákovej dvestopäťdesiatročnice v Bratislave. Dobré správy pre Maticu a pre národ.

Stíhol som aj oslavy Slovákov v Malopolsku, v amfiteátri v Krempachoch. A uvedomil som si kľáčiac na slovenskej omši v Krempachoch, že krajanovia za severnými hranicami potrebujú našu všestrannú podporu. V záujme slovenskosti v Poľsku, a tým aj u nás. V ich vlasti, na ktorú hľadajú nádej.

PREDPLATNÉ NA ROK 2012

Polročné predplatné 13 € - štvrtročné predplatné 6,50 €
SNN si objednáte aj na čísle 043 / 4012 837
a snnredakcia@matica.sk

OPRAVA

V SNN 26 sme na strane 8 v článku Metodovým mestom mohli byť Zlaté Moravce omylom uverejnili ikonu českej sv. mučeničky z 10. storočia Ľudmily namiesto ikony sv. Metoda. Autorovi i čitateľom sa ospravedlňujeme.

Od našich matičných prispievateľov z celého Slovenska Spod spravodajského pera

■ **PREHLIADKA SPEVOKOLOV**
Napadla mi myšlienka z básne Vážnosť Jána Smreka, cítujem: „...Netreba oplakávať včerajší deň a leto, treba len obnoviť v oblaku črepy kvetov, a keď už rosy niet, treba ich zalíť slzou, treba sa v každom veku zasnúbiť s inou múzou.“ Tieto slová mi napadli vtedy, keď som uvidel účastníkov prehliadky spevokolov v evanjelickom kostole v Rožňave. Stretlo sa tu 17 kolektívov a veková hranica jednotlivcov presahovala úctyhodný vek. Slovmi Jána Smreka: „Život sa vážnym stal, kým nadobudol krásy, dost si sa na výskal, teraz hľad' do zrkadla, zbelievajú ti vlasy.“ Stretli sa tam generácie, ktoré poznajú hodnoty. Generácie, ktoré ako Ján Smrek tvrdia, že aj jeseň krásna je, nie je hrozná, bo vtedy zrejú jablká a červenajú hrozná. Vtedy sa tlačí víno, čo nápojom je muža. Aké je krásne starnúť, veď vädnúť nemusíš, keď každé svoje slovo povýšiš na olovo, ktoré má váhu svoju, čo nikdy nezrušíš. Čo bolo, už sa nevráti, ani šialené túhy. Už nikdy nebudeme pyšne sa vyhadzovať ako pstruhy. Nuž ale spievať? Kto vie, tak vie. To dokázali všetky kolektívy. Prepáčte, nebudem menovať, aby som niekoho neurazil, že som na neho zabudol. Môžem však vysloviť svoje postrehy a definovať svoje pocity. Niet krajšieho vyznania k životu, životným hodnotám a k sebe samému ako vyznania, ktoré odzneli v textoch piesní účastníkov prehliadky spevokolov. Za to patrí poďakovanie všetkým organizátorom a účastníkom tohto krásneho podujatia. A Matica bola pri tom.

Ján KLOBUŠNÍK

■ **HARČARE MAJÚ TRIDSAŤ ROKOV**
V nedeľu 24. júna sa v Kultúrnom dome v Pozdišovciach zišli

domáci aj hostia, aby si slávnostným programom pripomenuli tridsať rokov existencie svojej folklórnej skupiny s názvom Harčare. Slávnosť sa začala pozdišovskou „hymnou“ – A harčare dobrí chlopi (hrnčiari sú dobrí chlapi). Všetkých potom na nej srdečne privítal starosta obce Ján Čižmárik. Prihovoril sa im aj jeden zo zakladateľov a doterajší člen DFSk Michal Drábik, predseda tamojšieho miestneho odboru Matice slovenskej. Harčare sú jeho kolektívnym členom. Na úvod programu sa predstavila „budúcnosť folklórnej rodiny obce“ – detská skupina Harčarik, ktorú tvorí asi tridsať detí vo veku od päť do štrnásť rokov. Po nich nasledovali Harčarki – ženská spevácka zložka skupiny. Podľa slov vedúceho DFSk Ondreja Nováka súčasnú skupinu tvorí asi tridsaťpäť členov odhodlaných udržiavať a rozvíjať folklórne tradície obce aj naďalej. Svojím záverečným vystúpením na slávnosti to aj plne potvrdili. Dodajme ešte, že pozdraviť ich k ich sviatku prišla aj folklórna skupina z Hatalova, samozrejme, svojím vystúpením – príspevkom do slávnostného programu.

Kamila CHILOVÁ

■ **K SVIATKU SV. CYRILA A METODA**
Dňa 28. júna sa za prítomnosti študentov stredných a žiakov základných škôl v Rimavskej Sobote (Gymnázium Ivana Kraska, ZŠ Š. M. Daxnera, Obchodná akadémia, ZŠ P. E. Dobšinského, Stredná škola obchodná a služieb) v Aleji slovenských dejateľov na Námestí Š. M. Daxnera uskutočnila matičná spomienková slávnosť k sviatku slovenských vierozvestov sv. Cyrila a Metoda. Pripomenuli sme si aj Vyhlásenie zvrchovanosti SR

a založenie Matice slovenskej (1863). Hlavnými organizátormi podujatia boli Miestny odbor Matice slovenskej v spolupráci s Domom Matice slovenskej v Rimavskej Sobote. Prečo 28. júna? Je koniec školského roka a určité sviatky a výročia si pripomíname cez školské prázdniny. Práve preto sme chceli týmto podujatím žiakom a študentom tunajších škôl pripomenúť tieto významné udalosti, ktoré sú v našej slovenskej histórii dôležité. „Naším cieľom je aj to, aby sa Alej slovenských dejateľov spomienkovými podujatiami oživila a aby nebola len o tom, že tam máme busty našich národovcov, ale aby boli určité výročia sprítomnené spomienkovými podujatiami,“ povedala predsedníčka Miestneho odboru Matice slovenskej v Rimavskej Sobote Elena Nebusová. Študenti spolu s pedagógmi Gymnázia Ivana Kraska a Obchodnej akadémie v Rimavskej Sobote pripravili program podujatia v podobe recitácie slovenských básní a hovoreného slova. Na budúci rok budeme oslavovať 1150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie a verím, že oslavy budú oveľa veľkolepejšie a to za účasti osobností kultúrneho a politického života v našom okrese. A ako býva dobrým zvykom našej mládeže, na záver podujatia boli k pamätníkom Š. M. Daxnera, P. E. Dobšinského, M. M. Bakulíného, Ivana Kraska a J. F. Rimavského položené kvety a vence. Najbližším podujatím matičiarov, na ktoré všetkých srdečne pozývame, bude oslava 20. výročia prijatia Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky – Vatra zvrchovanosti 17. júla o 17. 00 hod. na dvore Domu Matice slovenskej v Rimavskej Sobote.

Ingrid ŠULKOVÁ

V obci Štítnik sa konal už 22. Štítnický jarmok, na ktorý sa obec veľmi dôkladne pripravila. Program slávnostne otvorila Yveta Zdechanová, zástupkyňa starostu obce Štítnik.

O pol deviatej sa štítnickým námestím rozlievali tóny dychovej hudby z SMZ Jelšava. Po nich vystúpili deti z MŠ a ZŠ Štítnik so svojim bohatým programom, ktorým dokázali, že štítnické deti sú naozaj šikovné. Z neďalekej obce Čierna Lehota sa na štítnickom jarmoku prezentovala Lehoťanka, folklórny súbor so svojim hudobno-dramatickým pásmom so skvelým matičným vedením Dariny Figúrovej. Vlnajšie halušky tohto roku nahradili zemiakové placky. Na súťaži v pečeni

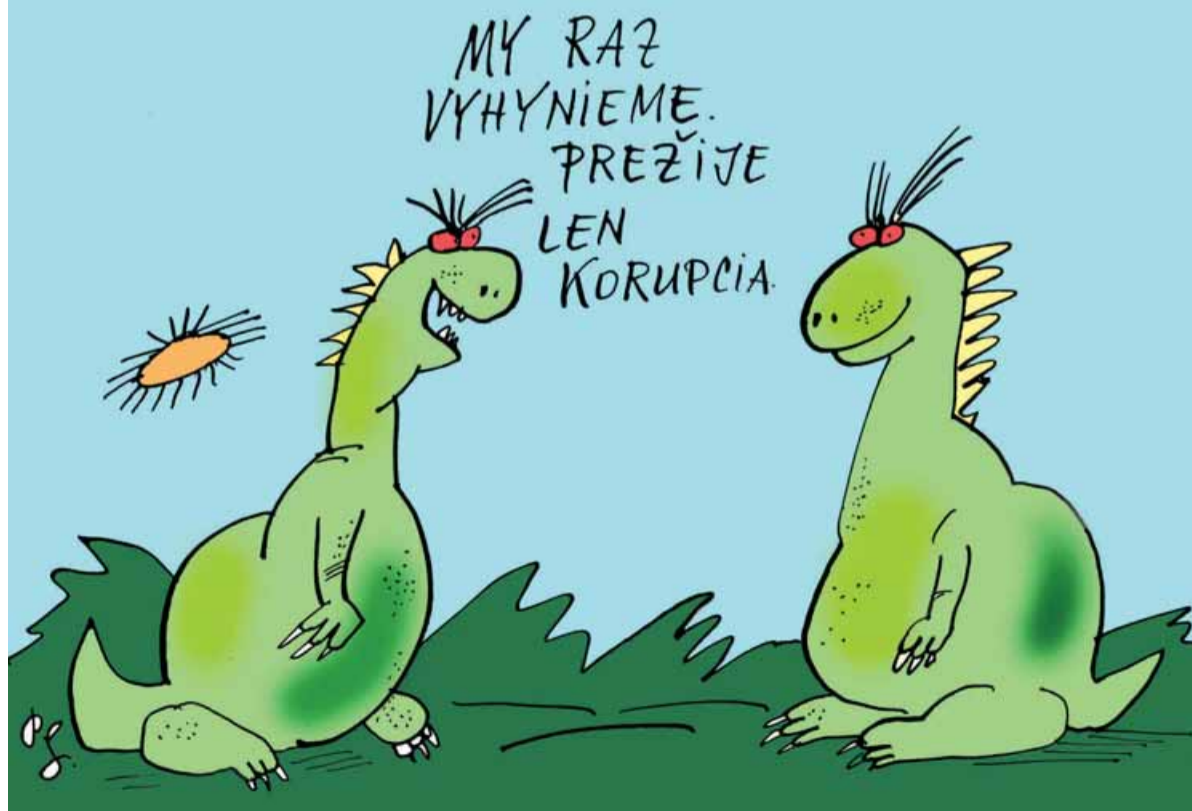
Štítnický jarmok

zemiakových placiek sa zúčastnili tri družstvá: Matičiari, Hasiči a družstvo Rómskej iniciatívy. Folklórnu skupinu Dubina pod vedením Ivana Nemčoka obdivovalo veľa účastníkov jarmoku. S bohatým programom prišli aj Dobšinci so svojim folklórnym súborom Gemer, známym nielen doma, ale aj vo svete. Televízne noviny v Štítniku nahradila hudobná skupina Ščamba, ktorá zožala u prítomných veľký úspech - a to aj napriek tomu, že na Gemeri ešte nie je veľmi známa. Prítomných členovia skupiny pobavili nielen hudbou, ale aj vtipným sprievodným slovom. Každé dva roky sa stretávajú štítnickí rodáci, žijúci už roky mimo svojho rodiska. Je to nádherné vzájomné spoznávanie sa. Boli prijatí v zasadačke OÚ, kde ich osobne privítal starosta obce Miloš Gallo Barnák a svojimi pesničkami a básničkami ich pozdravili aj deti z MŠ a ZŠ. Pekným darčekom ich prekvapil študent Michal Smolko, ktorý vytvoril dokumentárny film zo života Štítnika. Na druhý deň sa konal tradičný country bál vo dvore OÚ, kde do tanca hrala hudobná country skupina Betliarske vidly. Dobrá zábava a nálada panovala až do rána. Počas oboch dní vládla super nálada a krásne matičné priateľstvá utužili svoje putá. Ďakujeme všetkým za príjemné zážitky.

Janka VRANOVÁ

V SNN 28 ■ Chabá úroveň slovenčiny v médiách. ■ Jedna zdravotná poisťovňa? Prečo nie! ■ Slovákovi radil neskorší si prečítate: prezident Nixon. ■ Bol Rastic slovenským kráľom?

Karikatúra: Peter Gossányi

Týždenník Matice slovenskej. Vydávajú MS a VMS, s.r.o., Martin. Šéfredaktor Maroš SMOLEC. Zástupcovia šéfredaktora Michal BADÍN a Emil SEMANCO. Sídlo: Mudroňova 1, 036 52 Martin. Tel: 043/ 40 12 837 - 8, 41 34 535, 40 12 811, e-mail: snn@matica.sk, snnredakcia@matica.sk. Filiálna redakcia: Grösslingova 23, 812 51 Bratislava. Tel: 02/ 52 96 57 52. Administrácia: Matica slovenská, Mudroňova 1, 036 52 Martin. Tel: 043/ 40 12 837 - 8, 41 34 535. Tlač Ultra print, Bratislava. Rozširuje PNS, Mediaprint Kapa a redakcia. Redakčná rada: Marián TKÁČ, Ján ČOMAJ, Roman MICHELKO, Ján JANKOVIČ, Drahošlav MACHALA, Pavol MAČALA, Andrej STRÝČEK. Podávanie novinových zásielok povolené OZ SsRp Banská Bystrica, č.j.1081-93-PTP z 30. 3. 1993. Objednávky na predplatné prijíma redakcia SNN, Slovenská pošta a každý doručovateľ. Objednávky zo zahraničia: redakcia SNN a Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Námestie slobody 27, 810 05 Bratislava 15, e-mail: zahranicna.tlac@slpostas.sk. Ročné predplatné 26 €, v ČR 530 Kč + 460 Kč poštovné, Európa 100€, ostatný svet 180USD. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciam. MIČ 49 644, ISSN 0862-8823. EV 4009/10.

Výberové konanie

Predseda Matice slovenskej vypisuje výberové konanie na funkciu:

Riaditeľa Domu Matice slovenskej v Leviciach

Podmienky:

- vysokoškolské vzdelanie
- 5 rokov praxe v odbore alebo v podobnej činnosti s dôrazom na aktivity v MS
- členstvo v Matici slovenskej
- profesionálne vystupovanie, prezentačné schopnosti
- samostatnosť, rozhodnosť, zodpovednosť, dynamickosť
- schopnosť plánovania a organizovania činnosti
- morálna bezúhonnosť
- PC, internet, mail na užívateľskej úrovni
- znalosť cudzieho jazyka vítaná
- stručný projekt riadenia Domu Matice slovenskej so zameraním na rozvoj miestnych odborov a členskej základne MS

Prihlášky do výberového konania doložené životopisom a dokladom o vzdelaní zasielajte do 31. júla 2012 s označením na obálke: „Výberové konanie Dom MS Levica“ na adresu: Matica slovenská, Sekretariát predsedu a správcu MS, Mudroňova 1, 036 01 Martin